

MŮJ ŽIVOT S PUŠKINOVÝM PAMÁTNÍKEM

JAROSLAV VÁVRA

Měl jsem to štěstí, že jsem byl „při tom“ téměř od samých počátků tohoto velkolepého, jedinečného projektu, který pokazuje svou životnost i v současnosti. Účastnil jsem se jako porotce nebo jako divák školních, městských, okresních a krajských kol soutěže v mnoha místech naší republiky. Teprve s jistým časovým odstupem vznikla samostatná kategorie kolektivních vystoupení. Stalo se z iniciativy mého přítele a spolupracovníka Jiřího Klapky a znamenalo to významné obohacení soutěže jak repertoárově, tak co do počtu účastníků. A já jsem se stal prakticky stálým předsedou ústřední poroty pro hodnocení těchto kolektivních vystoupení. Byla to krásná práce, na kterou nikdy nezapomenou. Členy poroty byli učitelé rusisté, hudebníci, herci i režiséři, odborníci a skvělí lidé. S radostí jsme zaznamenávali, jak se Puškinův památník postupně vyvíjí ze soutěže jazykové na jazykově-uměleckou, přáli jsme tomuto procesu a ze všech sil jsme přispívali k jeho rozvoji. Vedení Svazu československo-sovětského přátelství utyčovalo tehdy pro každý ročník ústřední politické heslo. Jeho dogmatické dodržování vedlo často k tomu, že děti byly nuceny

předvádět repertoár málo umělecký, politicky agitační, věku nepřiměřený a jejich projev byl křečovitý, toporný a matný. Naše porota proto ráda pomíjela čistě politickou stránku a dávala přednost vystoupením s originálními nápady a pojetím, předvedeným s jiskrou a elánem. Nejlepší z nich měla často úroveň srounatebnou s profesionály.

Práce porot nebyla jednoduchá. Existoval dosti složitý hodnotící systém. Přihlíželo se k pěti kategoriím, každá se oceňovala pětibodovou stupnicí. Každý člen poroty vyplňoval svůj protokol, který musel po skončení soutěže podepsat a odevzdat. Při závěrečné poradě jsme vzájemně porovnali svá hodnocení. Když se shodovala, bylo to jasné, došlo-li k rozporu, diskutovali jsme tak dlouho, dokud jsme nedospěli k jednotě. Snažili jsme se vždy být tak maximálně objektivní, spravedliví a nestranní. Přesto se stávalo, že některý vedoucí kolektivu nebyl s oceněním spokojen a stěžoval si. Nic nepomáhalo, že jsme vždy při zahájení programu velmi naléhavě zdůrazňovali, že vítězi jsou vlastně všichni účastníci ústředního kola Puškinova památníku. To sice znělo trochu jako fráze, ale uvážíme-li, že každý, kdo se probíjoval až do ústředního kola, musel nejprve zvítězit v třídním, školním, místním nebo městském, okresním a krajském kole, pak je to zcela evidentní. Učitelé však byli soutěživí a přijížděli do Prahy nejen se účastnit, ale vyhrávat. I pro postavení ve škole bylo samozřejmě výhodné, když přijeli s diplomem za 1. místo. Bojovali proto někteří za svůj kolektiv velmi úporně a celá porota měla co dělat, aby jim vysvětlila, proč nemohli zvítězit.

Stalo se i to, že se nám to nepodařilo a věděli jsme, že náš kolega odchází s trpkým pocitem křivdy. To velmi bolelo, ale víc už jsme udělat nemohli.

Aktivní účast v Puškinově památníku se pro mne postupně stala skutečně nedílnou součástí života. Přistihl jsme se dokonce, že svůj života běh počítám od jednoho ústředního kola k dalšímu. Zás už jeden rok utekl. Jak ten čas letí. Stárnu, to je smutné, ale opět se utvrdím se svými milými přáteli, opět prožiju to vzrušení a napjaté očekávání, s novým nás zase překvapí a potěší naši osvědčení laureáti z minulých ročníků. Nebo třeba zazáří úplně nová hvězda, která zastíni dosavadní stálice? A to bylo radostné, pouzámšejší, to dávalo zcela zapomenout na elegii stárnutí. Vzpomínám, jak jsem se vždy těšil na závěrečnou přehlídku nejlepších vystoupení, neboť jako předseda jedné z porot jsem mohl pouze tam vidět a slyšet vítěze ostatních kategorií. A byl to vždy velký zážitek, skutečný vrchol, nejlepší odměna za vykonanou práci.

Puškinův památník může být na svou historii hrdý. Vydobyl si významné postavení a uznání u nás i na mezinárodní scéně. Členy porot byli mnozí významní umělci, např. Alfréd Strejček, Miriam Hynková, Jitka Molavcová, Valentina Kameniková, Josef Soumar, Vlasta Mlejnková nebo režiséři Antonín Novotný a Jiřina Pokorná-Makoszová.

Předlouhý by byl výčet jmen našich předních herců, zpěváků a představitelů kulturního a veřejného života, kteří prošli Puškinovým památníkem

jako jeho účastníci. Stávalo se, že nejlepší vystoupení z Puškinova památníku, nastudovaná v češtině, vyhrávala první ceny na českých celostátních uměleckých festivalech. Za dobu existence prošla soutěž různými změnami, způsobnými zejména novou společenskou situací. Ze složitého systému přísných soutěžních pravidel zůstalo jen několik velmi volných podmínek účasti nikoliv už v soutěži, ale ve festivalu Ars poetica – Puškinův památník. Podstata jeho poslání se však nezměnila.

Nechť tedy festival Ars poetica – Puškinův památník i nadále účinně přispívá k rozvíjení a prohlubování znalostí ruského jazyka, necht' přiblíží našim dětem a mládeži sílu, krásu a bohatství ruské literatury hudby, necht' u nich pěstuje lepší porozumění pro dobré umění, necht' je i v budoucnu jedním ze spolehlivých zdrojů k navazování a upevňování neformálních přátelských vztahů a hlubšího vzájemného pochopení a spolupráce mezi Čechy a Rusy.

Při tomto krátkém zamýšlení nad lety, prožitými s Puškinovým památníkem, si vzpomínám na stovky nebo spíše tisíce učitelů a funkcionářů, kteří obětavě a nezištně nacvičovali se svými žáky a studenty program a zabezpečovali hladký průběh soutěže na všech úrovních. Jím právem náleží uznání, úcta a vděčnost.

Poroza: režisér A. Novotný, dr. A. Pilátová, (?) dr. E. Burešová, dr. J. Vávra, dr. L. Gregorová (1985), J. Vávra a L. Vondroušková.